

Il·lustració Catalana

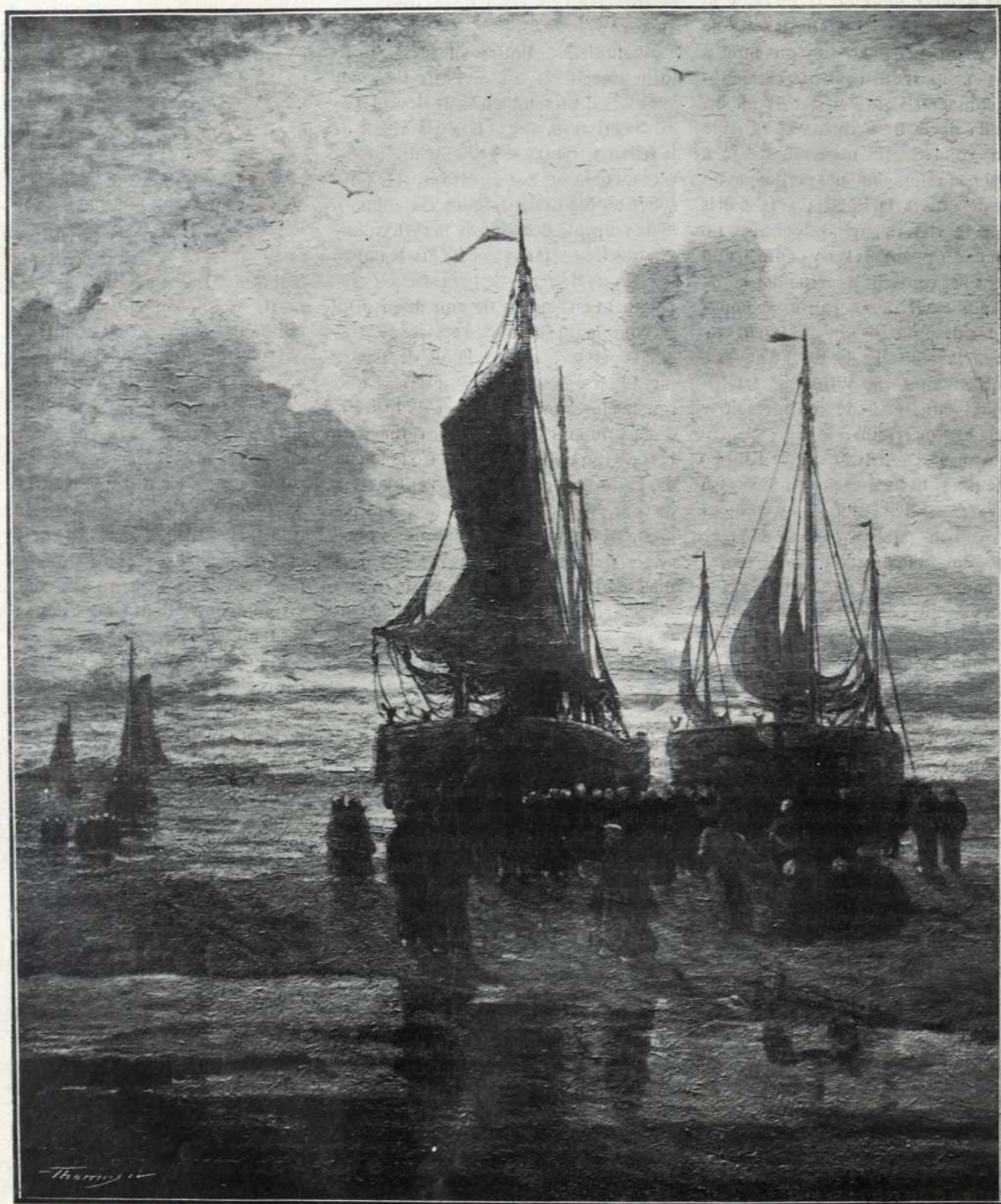
REVISTA SETMANAL IL·LUSTRADA

ANY XI

BARCELONA 20 JULIOL 1913

N.º 528

DEL NOSTRE MUSEU MUNICIPAL

PLATJA DE SCHEVENINGEN (HOLANDA), QUADRO DE MESDAG (HENDRIH)

LUDWIG KLÜPFEL

NECROS

Allà, en la esplèndida badia de Roses, en mitx la rialla primaveral d'un bell jorn de Maig, perdé la vida, víctima d'un accident casual, lo jove Doctor alemany qual nom encapsala aquestes ratlles.

A les primeres noves dutes pels diaris, confosament, capgirant noms, estat, professió, tot lo referent al desgraciat, vaig tenir l'estrany pressentiment, plè de seguretats, de que's tractava del simpàtic amich de llunyes terres; y la terrible casualitat d'haver mort en la meua, y lo afrós del accident y les circumstancies de la conexensa personal, tot, me mou a posar a exa mort un comentari amiguèvol, a consagrarli un petit recort pietós.

A falla de la heroyca marxa fúnebre que tal volta hauria merescut temps a venir si son esforç s'hagués perllongat tot lo que demanava la lògica; a falla dels llors de la victòria, quals branques no havien encar pogut créixer y endurir-se lo suficient per cenyirli la perpetual corona, vàgin camí de sa patria, acompanyant ses despulles — ara idealment envoltades en la mortalla de llum d'aquesta terra qu'ell tant aymà y que tan fatal li ha sigut — un ressò de consideració y respecte ben merescuts.

He calificat d'amich al doctor Klüpfel y no sé pas si hi hà dret per tant. Tres ò quatre vegades de vèurel assí y allà, en teatres y llocs públics, sens creuar ab ell directament la paraula; una presentació tardana; un parell de converses sostingudes en mitx de conexenses; qualche petita confidència, que'n podríem dir professional, y, desseguida, el cop d'efecte aparatós, lo teló ràpit que talla brutalment, com d'un certer cop d'eyna, la potser naxent amistat, la possible simpatia d'un extranger, tímit y incomprès en terra agena, per la persona major a qui endevina propicia y tàcitament animadora... Axò fou tot, en la realitat dels fets, y, malgrat la poquetat de la substancia, la imatge del desaparegut ha quedat fortament impresa en ma retina y'l perfum cavalleresch de son esperit cultíssim ha plagut a mon esperit, sempre devot d'excelències, y la espantable acció de la tragedia, ab sa sangnant xarpada, ha segellat per sempre més la breu aparició, re-vestintla, a mos ulls, de misteriós sentit.

En efecte ¿no sembla resultancia de conspiració tenebrosa la mort del sabi ignoscent, ocorreguda precisament quan anava a visitar les runes d'Empori? ¿No sospitaríau d'un rebrollar perfidiós de la tràgica fatalitat que imperà un jorn en aquells paratges? ¿D'un derrer esclat

venjatiu de la crudeltat antiga, gelosa dels secrets que tal volta anava a profanar ab ull inquiritiu lo despert visitant?

Per qui sent en l'infinit la supervivència de tota cosa estada, tenen les circumstancies comuns d'aquexa tragedia quelcom d'esperverador, de freda y rencuniosa dentellada d'una hostilitat remota, refugiada y arrupida, a tall de bestia ferotge, durant segles y segles, allà, en invisibles cavernes fetes per les filtracions espirituals d'èpoques y rasses desaparegudes.

¿Fantasies?... Potser sí! Mes ¿quins jòchs imaginaris, quins entre-llums de suposances no semblen lícits devant d'aquella criatura, que al bo de la vida y de la felicitat, marxa cegament, dreturament, com duta per una invencible força superior, cap al perill ignot, escombrant, ab la empenta decidida de la seva voluntat, tots los obstacles que li entrebanquen la via, que li priven de l'ensar-se més ràpidament en brassos de son destí? ¿Qui no somnia un somni de remotes instigacions perverses, tot seguint de pensament lo pàs d'aquella vulgar tartana que, sota la closca enlluernadora d'una mitxdiada primaveral, atravessa la calma d'un bell paysatge y de sobte's veu capbussada, ennuegada, arrossegada per un estup d'aygua tèrbola... capbussant, ennuegant, arrossegant ab ella a dos pobres essers, que, sanch-glassats per la suprema esgarriansa, ab los trets esbarriats y descompostos, veuen de sobte esbatanar-se al devant de sos ulls les terribles portes del més enllà?...

* * *

Lo doctor Ludwig Klüpfel era molt jove encara.

Casi un nen vingué a Espanya, a Barcelona, per estudiar figures y passatges de la historia catalana que li interessaven sobremanera. Descendent d'hommes de lletres, era un estudiós-nat, un home de vocació, que pareixia destinat a dèxar solch en la vida docent de son país. A la edat en que'ls de rassa llatina son poch més que vaylets d'esperit lleuger y desbordat vers tota mena de indisciplines, ell, lo jove teutó, hèroe ja de llarch y pregon esforç realisat, colrat en les bregues de sortejar y vèncer dificultats segons mètode, nodria ab l'abundor de nostres arxius, — inexplorats dels més pròxims interessats — son ansia de saber, trempant pacientment, podríem dir que a *fuego lento*, la seva ànima de historiador. Lluny de sa patria, lluny de sa

família, ab les que havia dexat, al dexar-les, lo flonj benestar de noy rich y acaronat, lluny de tot cercle y ambient afins, y sol en la gran urb pululant de desitjes y agitacions inconegudes, ell lo jove extranger, passejava sa llarga figura estirada y sa mirada serena — que, a través lo cristall de ses ulleres tenia'l mateix encís suau y esfumat de son etern somriu. Y ningú hauria dit, al vèurela, qu'aquella figura alta y impassible, d'ayre finament exòtic y rostre casi barba-mèch, era la d'un lluytador coratjós, y que rera aquella mirada sense precisió, que queya mateix que rosada inconscient sobre tot, homes y coses, s'amagaven púdicament projectes innombrables, de pràctica aplicació immediata y també... desinteressats ensomnis de pura bellesa; car, en lo jardí misteriós que germinava banda enl'à del mur de cristall y de les nines borroses, no hi mancava pas la màgica flor blava... la flor ideal: per casualitat una flor d'arrel nostra, una llevor cullida en les memories de nostre passat nacional. Un dia, en sa tasca de regirar papers vells y entendre de gestes y proeses, donà ab un petit episodi y ab un petit hèroe perduts, un y altre, en la mota inèdita de nostres arxius, en la materia no esgarrapada encara per les gents de recerca; y, grell fecondador per la imaginació ben dotada, aquella troballa feu nàxer l'encís, y l'encís prengué desseguida en la voluntat, y de repent nasqué la idea, fresca, completa, vividora, desvetllant temptacions y apteses familiars.

M'ho contava tot baix-baix, ab les dents closes, arrossegant treballosament les paraules, en ses dificultats de foraster y ab aquell son parlar suau y esfumat com sa mirada, com son somriu; m'ho contava ab l'entusiasme concentrat del ull-près, enrojolantseli intensament lo rostre blanch, tant per l'esforç de vèncer la ingènita modestia, com pel delsiquí misteriós de la confessió:

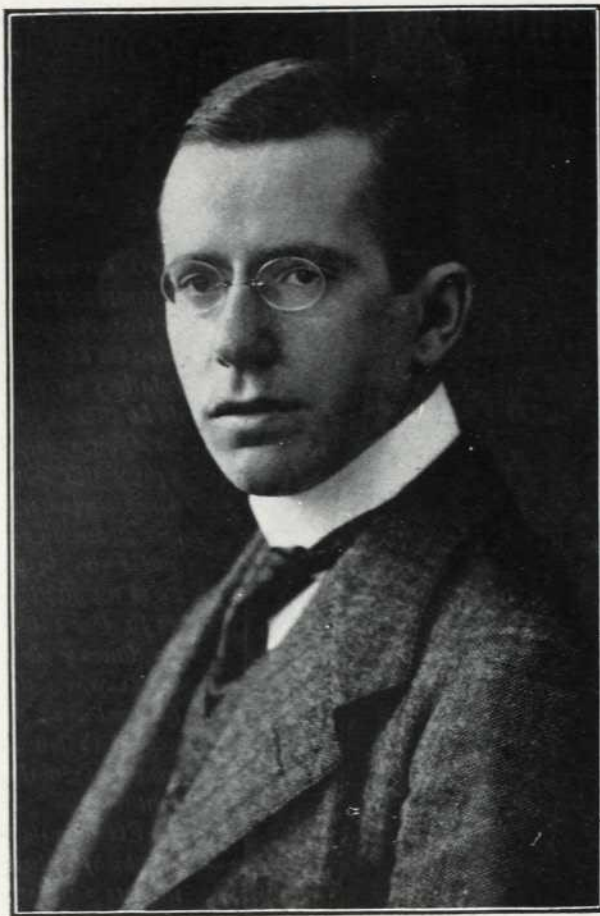
— Ssí... podria sser una novela històr...rica muy bonita... muy bonita... ¿No le paresse?... —

Y esbossà l'assunto, perfilà'l trassat general de la obra futura... Mes, de cop, adonantse d'orelles que, revenint d'un lapse de distracció's disposaven a escoltarlo, callava en sèch, encenentse de nou en lo pudor de ses modesties y recataments.

Poch podia preveure jo aleshores — jorns abans de la desgracia — que'l pobre lluytador cauria vensut abans de la victòria, sens gloria y sens profit,

y encar, nó arrogantment en la trinxera, sinó en la obscuritat fatal d'un accident de tants! Poch podí preveure que la flor ideal, la flor blava d'aquella distingida mentalitat no arribaria a desplegar gallardament ses fulles, sinó que seria malmesa bo y poncella encar, encara pinyocada en l'envenatge de la gestació, per les monstruositats d'una fatalitat devastadora! ¿Quí havia de figurarsho, aleshores, que la vida rient y gràcil del jove amich havia de trobar terme tan pròxim en aquella encontrada meva, rient y gràcil també com un esser jove, jove d'aquella eterna juvenesa qu'ab tanta sagacitat sapiguérenli descobrir los grechs: d'aquella juvenesa immustigable que sembla allunyar per arreu tota idea de mort y de destrucció?... Vegèu per què jo no'm sé substraure a la idea de la remota causa fonamental d'aqueix desastre...

Lo doctor Klüpfel, a més de intel·ligent, m'havia semblat home molt bo y molt educat; educat, però, no ab educació externa,

DOCTOR LUDWIG KLÜPFEL
NAT A ESSEN EL 27 DE NOVENBRE DE 1888. † AL EMPORDÀ
EL 16 DE MAIG PASSAT

formal, — mena de regna que domina en públich al poltre de mals instints, sens corretgirlo fonamentalment, — sinó ab educació innata, segurament tradicional. Com en sos estudis, en sa criansa, quelcom me parlava de nissaga, de llarga disciplina... Lo que sa tràgica mort va posant a flor, va confirmant justament la meua impressió; dit sia en honor a sa memoria...

Pau a l'ànima del dorment, pau en lo cor atribulat dels seus, llatzerats per la terrible coltellada de la sòrt!... Aquesta pèrdua d'exa en ells dolor y consternació y en nosaltres com una pena tota vergonyosa... Car, per que tot fos impropí y antinatural en aquest cas, la nostra terra sembla qu'hagi procedit a tall de frèvola mondana, no pagant ab prou noblesa lo gran y pur amor que sapigué inspirar a sa víctima... Ella, Catalunya, que tan agraïda sol esser ab los que li duen bon afecte!

VÍCTOR CATALÀ.

Juny 1913.

LA GARGOLA

Alegres repicaven les campanes del vell cloquer del poble de l'Arola, y al trilleig de les xiques y mitjanes responia brandant la Mariola, la campana major, que se sentia de dues hores lluny.

Esplèndit dia!

Un sol ardent de Juny tot ho daurava, la molsa dels terrats, dels camps la espiga, y al front colrat del temple hi estampava lo llarch petó d'una amistat antiga.

Xericant les jolives oronelles voleyen, ràn dels arbres de la plassa, y un plugim de ginesta y de roselles saluda a lo Custodia que ja passa. Brilla'l viril; els incensers fumegen, s'agenolla la gent, cap-acotada, los clergues van cantant ab veu pausada y ls estandarts y gonfalons onegen al suau embat de fresca marinada.

De sobte, un crit d'esglay allí ressona

y al campanar la vista tothom gira: «Es lo meu fill!», xisclant crida una dòna, que penjat d'una gàrgola se'l mira, y cau prop de Nostramo desmayada. Es ell, es ell mateix, el noy Pallari, lo quinzet més ardit de la encontrada, que es tan bo per cantar l'aniversari com per obrir un cap d'una pedrada.

Axelebrat com es, per fantasia, tot repicant ha fet una juguesca: que'l campanar per fòra voltaria y que un niu de pardals, si tant s'hi engresca, de sota d'una gàrgola treuria. Y dit y fet.

Mes de la boja empresa no es fàcil, com la entrada, la sortida, y sentint el xicot qu'una rodesa de cap en greu perill posa sa vida, cluca'ls ulls y s'arrapa a la figura lletjota y ennegrida del drach boca-badant d'aquella altura.

«Si's pot salvar, serà una maravella»,

diu lo Rector, que la Custodia posa sota'l dossier de rústica capella, reposador flayrós de lliri y rosa. Y entre sospirs y prechs anguniosos los capellans comensen el Rosari, mentre uns fadrins ardits y generosos, pujant al campanar ab tres gambades, despengen de la gàrgola al Pallari, que'n baxa ab cara y mans ensangrentades y promet, compungit, may més tornarhi.

Quan el sol tot rogench trasponentava y, solemne brandant la Mariola, sota'l tàlam florit al temple entrava la Custodia del temple de l'Arola; en Pallari, orgullós de sa proesa, se plantava devant d'una minyona que tenia la galla tota encesa d'haver plorat, y'l niu aquell li dona, lo niu d'aucells que duya a la pitrera, dientli triomfant y encès de joya: «Te l'havia promès; aquí'l tens, noya.»

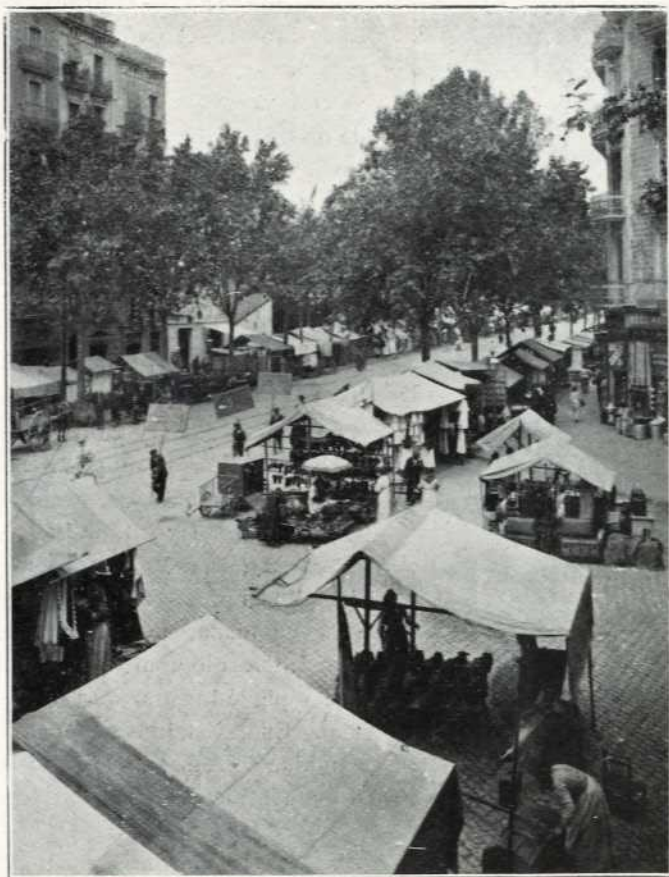
JAUME COLLELL, PBRE.

LA RATXADA

NOVELA DE MIQUEL ROGER Y CROSA
— De venda a les principals llibrerías —

2 pessetes

ASPECTES BARCELONINS

UNA VISTA DELS ENCANTS, AL CARRER D'URGELL.

UN VENEDOR AMBULANT D'ESPECÍFICS FENT L'ARTICLE DEVANT DEL POBLE. — (Ballell. f.)

DEL MEU CARNET

COM un apèndix monstruós del Mercat de Sant Antoni, s'extenen els Encants de la Ronda fins a la Granvia, presentant les veles multicolors de ses parades l'aspecte d'un campament apilotat en les relatives estretors d'un carrer per les necessitats de la guerra comercial de la gran urbs barcelonina. Com apòstols de la humana felicitat s'axequen aquí y allà sobre cotxes y tabladors, paliats de banderes nortamericanes, arrenca-caxalis, que lo mateix curen ab ses pomades y elixirs la tinya pelada que'ls ulls de poll, atrayent ab sa pintoresca oratoria un públich devot que'ls creu com a un article de fè. Per entre'ls carros de fruyta y verdura y les dones y els vells que fugint dels municipals, vénen caps d'all y matetes de raves, els barquillers fan rodar sa primitiva ruleta y les gitanes fan negoci ab llensols y tovalloles, aconsolantse, si la cosa pinta malament, predint als demés la bona-ventura...

Els encants me fan sempre l'efecte d'un tractat de filosofia il·lustrat... Hi hà tot lo del rengle de invents petits y fracassats, fills gayrebé sempre de cervells fantasiosos fins a la bogeria; la làmpara d'acetilè que no vol encendres, la estufa de gas que no escalfa, la màquina de fer cigarrillós més gansonera que mà de ferit; el motoret que no mou rès... Esbarriat per terra mira que't convé, de catifes sense pèl esdevingudes aquí després de devallar tot l'escalafó desde'l gran palau a n'aquest lloch de vergonya, de llits y catres ab la fortor encara del yodoform y l'ayguaràs, de bressols comprats aventurers y que la mort ha convertit en mobles inútils, de trajos transparents a forsa de raspall y de benzina, de sabates usades, de mundos y baguls innecessaris després d'enviar son contingut a ca'l usurer, de cromos llampants enquadrats en milges canyes que tal volta foren daurades, de rellotges que no marxen, de reclinatoris de iglesia y taules de cafè, de guarniments de cavalls y barrets de palla, de ògons y ganivets y panys y cadenes. Y més enllà, els tancats hont se guarden emmagatzemades totes les desferres de les cases velles, desde les baranes dels balcons y les tuberies fins les vigues y les portes, desde les teules de dalt fins a les rejoles del sol... Una senyora anglesa regira tota la bateria de ferros vells estesa a terra per descobrir la llumanera antiga ò l'esperò occidat, mentres més enllà un capellà jove fulleja les planes esgroguehides d'un volum extrany perdut entre cent d'altres grexosos y pestilents. Fòra dels capritxos maniàtics del antiquari y del bibliòfil, cap luxo troba satisfacció en aquella fira, y per ser les primeres y més apremiants necessitats les qu'allí van a cobrir els pobres, se regateja a crits donant mil voltes al gènere, discutint sa bondat y baratura. Epilech tràgich de mil noveles viscudes, els Encants, lluhint al sol les notes cridaneres de sos colors llampants, me resulten sempre un espectacle trist — com el vell pallasso, foragitat dels còrcols, fent simulacres de forsa y arriscades contorsions sota'ls vells pellingos donats pel company encara esplendorós...

CARLES DE FORTUNY.

UNA GRAN FESTA AL TEMPLE DE LA SAGRADA FAMÍLIA

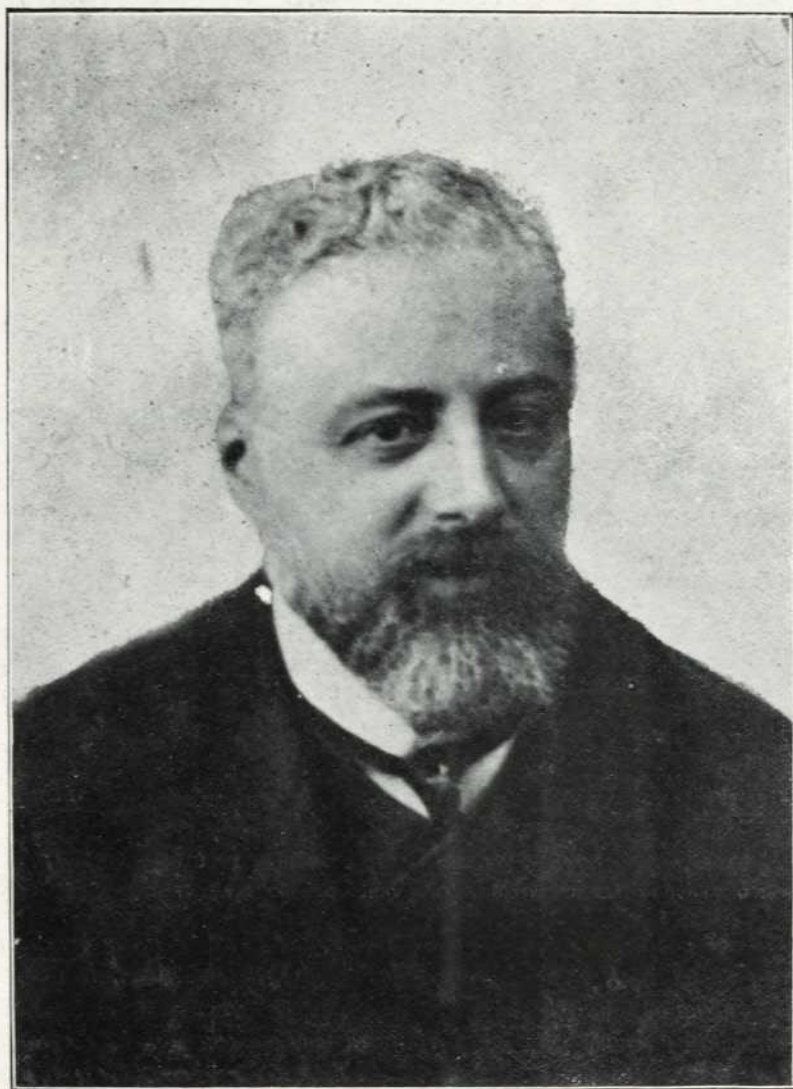
SORTIDA DE LA IGLESIA DE LES SALESES, DE LA NOVA IMATGE DEL SAGRAT COR DE JESÚS
DESTINADA AL TEMPLE DE LA SAGRADA FAMÍLIA, ADQUIRIDA PER SUSCRIPCIÓ ENTRE'LS VEHINS DEL REFERIT TEMPLE

EL passat diumenge a la tarde'ls voltants del temple de la Sagrada Família estaven atapahits d'una gran concurrència ab motiu de traslladar-hi la nova Imatge del Sagrat Cor de Jesús, adquirida per subscripció popular. Les Autoritats Corporacions religioses y fidels varen organitzar la processó qu'anà a recullir-la a la iglesia de les Saleses del Passeig de Sant Joan, y no hi hà que dir que'l tragecte que va recórrer la comitiva estava bella y profusament endomassat, completantse la festa ab un rosari y ab la engegada d'un bonich castell de focs artificials.

ARRIBADA DE LA PROCESSÓ ALS PATIS DEL TEMPLE DE LA SAGRADA FAMÍLIA
(Sagarra, f.)

L'ANDREU PONS Y SANTACREU, DE MANRESA

D. ANDREU PONS Y SANTACREU
† A MANRESA' L DÍA 11 D'AQUEST MES

LA greu malaltia que temps hà tenia postrat al llit al nostre benvolgut amich l'Andreu Pons y Santacreu va tenir un fatal desenllàs l'onze del corrent.

¿Quin catalanista no'l conexia, quan menys de nom, al ferm defensor dels drets y llibertats de Catalunya, al digníssim manresà, al fomentador constant de la cultura del poble; que tant de be ha sembrat a la ciutat de Manresa y per tota sa comarca?

En la vida d'en Pons y Santacreu hi destaca com una característica honrosa

la formalitat en los seus tractes, poguent-se dir ab rahó que a la seva paraula hi donava sempre la forsa d'una escriptura.

Serè en el judici, actiu en el obrar y enamorat com el primer de la seva industria de betayre, a ella dedicà tota la vida ab una constancia y un lluhiment excepcionals que han mantingut sempre en alt lloch l'anomenada industrial de la casa Pons.

Com a patró, fou sempre un amich dels obrers pels que feya veritables sacrificis, sobre tot en temps de crisis industrial.

D'ells diu qu'es dels qui han sortit paraules de més condol ab motiu de la mort del nostre bon amich, y ells, a bon segur, seràn els que més el trobaràn en falta.

Y ¿què hem de dir nosaltres del seu patriotisme, nosaltres que l'hem tingut de company en tota manifestació, en tota lluita per la reivindicació de la personalitat política de la nostra patria, nosaltres qu'hem vist figurar el seu prestigiós y respectat nom en tota colectivitat d'actuació cultural y l'hem seguit de costat tant a l'hora dels goigs com a la dels sacrificis, qu'en tots temps acompanya als defensors de Catalunya?

Lliberal, tolerant y respectuós de les idees agenes, catalanista de cor, en una paraula: catalanista dels que no busquen res per ells al calor de les seves campanyes de propaganda, catalanista dels de soca y arrel y res més que catalanista, va dedicar les seves energies personals y els seus interessos ab generositat y altruisme al be de la causa catalana, puix la seva fe y el seu entusiasme li comunicava un cert optimisme que l'animava per seguir la campanya que contra'l centralisme anorreador de les llibertats del poble tenia empenyada Catalunya.

Conseqüent en sos ideals, jamay sentí defalliment de cap mena ni claudicà un sol moment.

Fou un dels fundadors de la Lliga Regional, del Orfeó Manresà y del Centre Excursionista de Bages de Manresa, essent també ara últimament un dels fundadors del Centre Nacionalista Republicà.

L'enterro del bon amich va ser la més palesa demostració de les simpaties y sentit afecte que li professaven els seus convehins, ja que poques vegades s'ha vist a la ciutat de Manresa una manifestació de dol tan unànim per la mort de un dels seus fills.

LA IL·LUSTRACIÓ CATALANA s'honora avuy ab la publicació del seu retrat y remembra adolorida les virtuts del que fou sempre un bon company y amich nostre, tot fent vots per que'l seu exemple sia profitós per la causa que defensem, la santa causa del renaxement integral de Catalunya.

MARINESCA

*La nau s'enllesteix per un llarch viatge:
l'embat del mati fa brandar les veles
y dins el silenci d'una auba claríssima
dringuen les cadenes del rampar les àncores.
Roges barretines pugen dalt la proa,
cantant llur cadencia lo vetàm atesen,
s'infla la major y la nau fa via,*

sobre'l mar estesa, com au d'ales blanques

*La barca s'emporta un jove cor tendre
ferit per uns ulls traydors, que no'l ploaen,
y mentres ell clava'ls seus ab angunia
a l'alta finestra, qui roman barrada
com imatge muda de befa y escarni,
sols hi hà en la platja una pobra dòna
qui ab els ulls plorosos aten la partensa.*

*No la dol l'oblit ni la gelosia
de que més estimi la dòna volguda;
sols sent la ferida del clau qu'ell s'emporta...*

*la ha voltat la barca la punta rogenca;
mira'l fill la terra, sanglota la mare
y dorm la sirena sons de traydoria.*

ANGEL RUIZ Y PABLO.

HORES LLUMINOSES

POESIES DE MAGI MORERA Y GALICIA
— Se ven a totes les bones llibreries. —

2 ptes.

ENTREGA DE UN PERGAMÍ HONORÍFICH PEI PRESIDENT DE LA SOCIETAT PROTECTORA D'ANIMALS Y PLANTES
AL PROPIETARI DE LA GRANJA "LA RICARDA" DON EUSEBI BENTRAN PER LES BONES CONDICIONS Y'L BON TRACTE AB QUE'S TENEN EN AQUELLA FINCA
ALS ANIMALS — (Ballell, f.)

LA FESTA DEL CARME

— Nó, nó y nó: no vull tornarhi. —

Y dites aquestes paraules, la Carmeta s'acosta al bressol ahont plora espeter-negant cames enlayre un vaylet de set ò vuyt mesos, y, agafantlo nirviosament, se'l posa a la falda en actitud de vestirlo. Al primer petó que la seva mare li fa, calla la criatura com per encant. ¡Lo que pot el petó d'una mare!

Lo seu pare, a qui va dirigida la ferma negativa de la Carmeta, segueix impassible sens dir un mot, assentat, los brassos creuats demunt de la taula y la mirada perduda, reconcentrada Deu sab ahont.

La escena es l'interior d'una caseta moderna d'un poble de la costa. Una taula de pi, imitació noguera, sis cadires de bolva, un llum de petroli a la paret, la banca dels cantis, ab aquests de terrissa, dos fogonets a un recó, y, al seguit, una pica sense axeta que fa d'ayguera, puix s'hi veu un gibrell de zinch. A un dels ànguls de l'habitació, un armari cantoner ab gots y plats, guarnides les enfiles ab tires de paper de colors picat, imitant randes. El bressol es al costat del porta! de la escala. Allà s'està, vestint al seu fill, la Carmeta que resta també callada com lo seu espòs.

Aquesta es una dòna jove d'uns vintivuyt anys, alta, de color sà y de mirada molt atractiva. A l'hora que la presen-

tem als nostres llegidors està sumament nirviosa: no n'hi hà per menys.

Ell, en Joanet, que tots li diuen, tindrà uns dos anys més qu'ella. Dèu ferne quatre que's varen casar y han tingut dos fills: lo primer fou una nena que morí quan ja havia complert l'any. Té l'ofici d'espardenyer, aquest ofici qu'ha vingut tan a menys, y fa un mes ben repicat qu'estan en vaga ell y'ls seus companys del poble per qüestions hagudes entre un d'ells y un dels amos de botiga. Fa, donchs, un mes que a la Carmeta no li porta ningú cap quarto, y ja no sab còm ferho per posar pà a taula. Ell tampoch no sab còm sortirsen.

— Ab quína cara vols que'm presenti a la fleca si fa un mes que no'ls puch pagar el pà que'm donen — diu ella, trencant aquell silenci. ¿Encara no han fet prou aquella bona gent? ¡Jo no sé què us heu pensat els homes! Si vosaltres haguesseu de preparar el menjar, ja us hi mirariau més ab aquestes coses.

— No m'exasperis, Carmeta, — respon el marit alsantse y passejantse ab les mans a les butxaques d'un costat al altre de l'habitació.

— Sí, vetaquí lo que teniu. Quan no sabeu que respondre. «No m'exasperis.» Però, mira, son les onze y encara no has esmorsat, ni sabs què menjar. Potser acabarem per avesàrnoshi tots. ¡Quí sab!... —

En Joanet segueix passejantse, com si

talment no hagués sentit les paraules de la seva dòna, els ulls oberts desmesuradament, y de sobte s'atura y's queda contemplant lo seu fill, que riu ab la rialla dels àngels en la falda de sa mare y se'l mira també amorosit com esperant la carícia acostumada.

¿Què dèu pensar aquell home?

Ell ja reconeix que la seva dòna té rahó, que té tota la d'un sant; qu'aquella situació no pot durar; que d'un estat com aquell ne surt perjudicat tothom, pero, y ¿els companys? també'n tenen; lo que fan els amos no té nom, tanta explotació no's pot aguantar. — La societat té'l deber de protegir al obrer quan aquest defensa una causa justa, y la nostra no ho pot ser més.

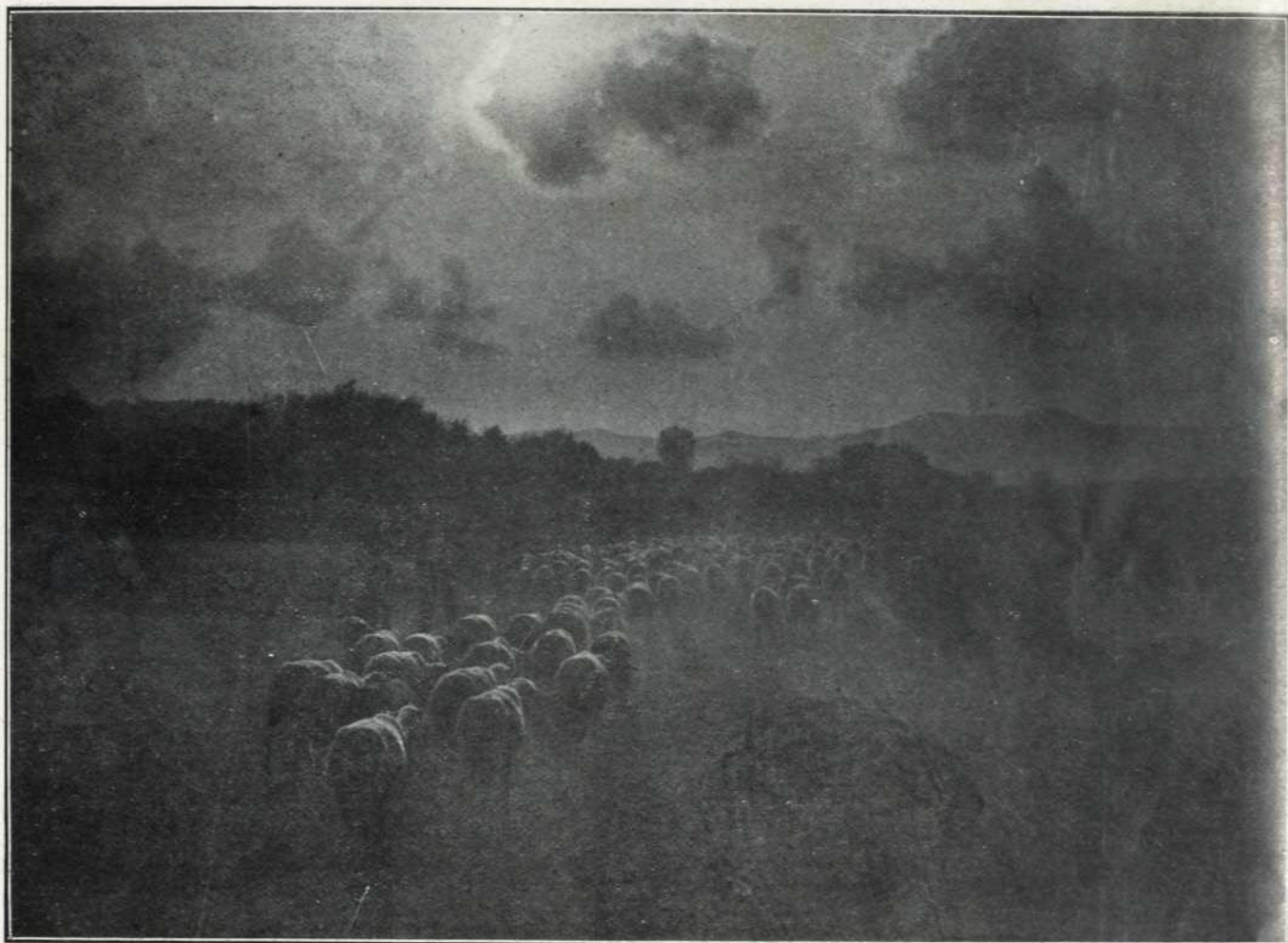
— Demanem lo qu'es nostre, lo que de dret ens toca, la protecció al treball, la emancipació del obrer... — va repetint instintivament, sense donàrsen compte aquell home.

— Tu creus que no tenim rahó? — afegeix, dirigintse a sa muller.

— Sí que crech que'n teniu. Mes ¿tu creus que jo no'n tinch? —

Ell no sab què respondre, y abdós se-guexen callant un bon rato fins que la dòna acaba de vestir al petit.

Allavores s'alsa y, acostantse a l'ayguera, aboca l'aygua d'un plat, posanthi la mà al demunt com si fos una escorredora per que no caygui la part sòlida que hi hà al interior. Son quatre rosegons de pà

UNA NOTA DE FOTOGRAFIA ARTÍSTICA DE F. BALLELL

qu'havia posat a estobar ab aygua, a les que tira dues gotes d'oli y un pòls de sal, y, acostantse al seu marit, que havia acotat el cap demunt de la taula altra vegada, li diu: — ¿En vols?

— Nó, — contesta sens mirar lo que li ofereix la seva dòna, y, passat un moment, afegeix: — Me'n vaig. — Y resolut passa la porta sortint al carrer per dirigirse a la bona de Deu.

¿Quina'n portarà de cap aquesta víctima de l'actual organissació obrera?

Ella's posa a menjar aquells rosegons tot tenint al pit al seu fillet que la mira somrient, qui juga ab sa mà esquerra ab los ditets del seu peuet bufó, en tant que dels ulls de la mare surt un devassall de llàgrimes que li baxen cara avall.

Durant aquells instants van creuant per la pensa de la Carmeta una munió de recorts que la martirisen. Aquell dia era la festa de la Mare de Deu del Carme. Altres anys, per semblant diada, regnava a casa seva l'alegría. Era'l dia del seu sant y la festa dels espartenyers, que la celebra-

LA PUBILLETA, QUADRO DE FRANCISCO GALOFRE OLLER

ven, per regla general, ab gran lluhiment y tabola. Vestits nous, berenades a fòra, balls; es a dir, tranquil·tat, alegríia, joventut.

D'ofici també espartenyera, desde criatura havia vingut celebrant per duplicat aquella festa, y l'haverse casat lo dissabte del Carme havia acabat de fer remarcable aquella diada de joia. ¡Qui li havia de dir quat'anys entera!

Recordava que, quan soltera, la mes tressa de la botiga les hi feya dèxar un tant cada setmana per la celebració de la festa anyal y lo tiberi que's feya aquell dia ab lo fondo de totes elles reunit, y allavors, passava pel seu cap la idea de que lo que'ls hi feya fer la mestressa per fer broma y festes, millor hauria sigut que'ls hi hagués obligat per aprofitarsen en altre sentit: que envers d'encarrilarles al estalvi per fer disbauxes, les hi hagués ensenyat a fer per coses profitoses; y allavors, inconscientment (aquell cervell no donava més) renegava dels amos, acusantlos com a causants de les seves penes d'avuy y planyia al seu Joanet, malehíia

COLOCACIÓ DE LA PRIMERA PEDRA D'UNA NOVA IGLESIA DE NOSTRA SENYORA DEL CARME

ENTRADA DE LA IMATGE DE NOSTRA SENYORA DEL CARME DEL CONVENT DE PP. CARMELITES DEL CARRER DE LAURIA, AL SOLAR HONT S'HA D'ALSAR EL NOU TEMPLE, CANTONADA A LA DIAGONAL

DURANT LA CERIMONIA DE LA BENEDICCIÓ Y COLOCACIÓ DE LA PRIMERA PEDRA AB ASSISTENCIA DE LES AUTORITATS, EL DIA 16 DEL CORRENT. — (Segarra, f.)

la societat... y plorava, acabant per petonejar al seu fill que, alegroy, la mirava ab ulls d'àngel, sense compendre lo que al fons del cor sentia la seva pobre mare.

¡Que llargues eren les hores aquell día! Havía d'anar a rentar; mes era festa, era'l seu sant y... no tenia savó.

Per fi, anà a emmanllevarne un bossí a una vehina y se'n anà a la riera, amunt, molt amunt, tant per que no trobava aygua com per no trobar a ningú.

Allà, a l'ombra d'un pollancre, rentà la roba del seu fill y després d'estendre-la per les bardisses del marge, se posà a plorar ab son fill al pit, acabant per endormiscarse.

L'aclapament d'aquells dies, la debilitat y la són varen acabar per dormir-la de debò, y ara tapada pel ramatge dels raigs del sol, ara petonejada ses vellutades galtes per aquest, va descansar allà a la riera com de molts dies no havia reposat, un dels pits plens relluhint també al sol, y respirant dolsament, suaument, com si tot lo del món fos pau y benestar, com ho era l'ambient que la rodejava.

Al despertar, ja cap al tart, son fill estava jugant ab la sorra de la riera y, després de recullir la roba mitx axuta que tenia per aquells vols escampada, se dirigí reposadament al poble, aturant-se aquí y allà deliberadament per no arribarhi ab claror de día.

Son marit no hi havia tornat encara quan ella entrà a casa seva. Al cap de poch tocaren les vuyt al campanar de la parroquia y se'n va anar al llit ab son fillet, hont, al trobarse sola ab el fill, va esclatar en plor pregant a la Mare de Deu del Carme per tots els d'aquella familia com única esperança de salvació.

No va dormir-se fins a la matinada.

Així passà l'alegra diada de la seva Patrona aquella familia espadenyera.

L'endemà alguns dels vaguistes anaren al treball. En Joanet, a les sis, ja cusia soles. — JOSEPH ALEMANY Y BORRÀS.

UNA EXPOSICIÓ D'ART A TARRAGONA

DOS ASPECTES DE L'EXPOSICIÓ D'ART

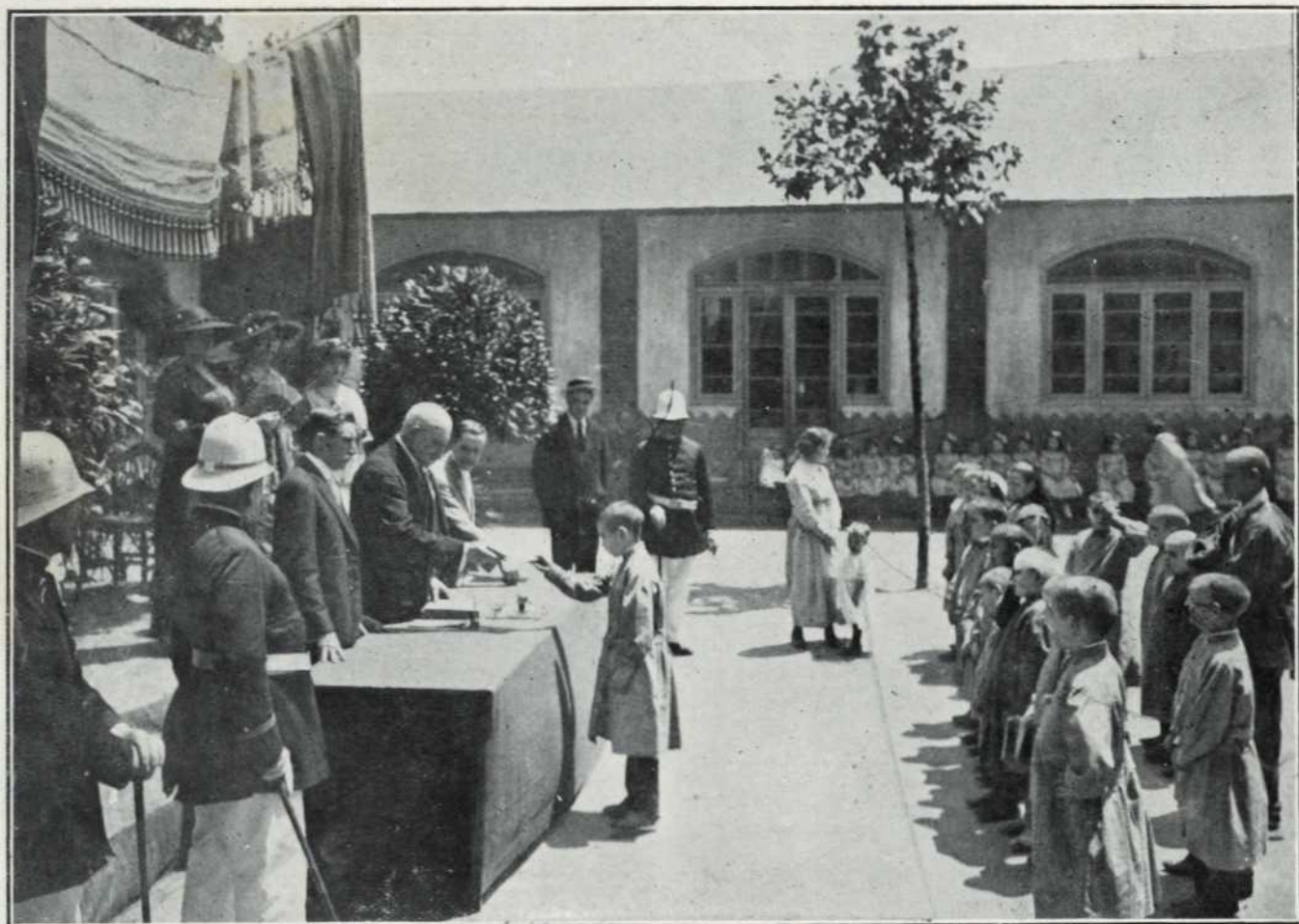
TARRAGONA. - FESTIVITAT DE SANT CRISTÓFOL

BENEDICCIÓ D'AUTOMÒVILS EN LA PARROQUIA DE SANT FRANCESC — (H. Vallvé, f.)

LECTURA POPULAR

Fins avuy, fóra dels anuncis corresponents, res hem dit als llegidors de IL·L·U·S·T·R·A·C·I·Ó CATALANA de lo qu'es aquesta nova Biblioteca d'autors catalans que ab tan d'entusiasme ve comprant el públich cada dijous al reduhit preu de **10 cèntims** cada quadern de 32 planes, la més barata de quantes se publiquen a la nostra terra.

Avuy podèm dirlos hi que Lectura Popular, que ab el temps constituirà l'antologia d'escriptors catalans més completa de tot lo renaixement català, formarà cada tres volums de prop de sis centes planes y que pera guardarlos degudament s'estàn preparant unes tapes de tela inglesa impreses ab or y ab guàrdes fetes expressos, tot lo qual serà ofert a l'hora oportuna als compradors y subscriptors de dita Biblioteca a un preu reduhidíssim com corresponent a la publicació, eminentment econòmica en tots conceptes.

L'AJUNTAMENT REPARTINT ENTRE ELS ASILATS DEL ASIL DE PORRES DEI PAPCH
LES LLIBRETES DOTALS ADQUIRIDES AB EL PRODUCTE DEL BENEFICI OBTINGUT EN EL FESTIVAL QUE A FAVOR DE DIT ASIL DONÀ L'ORFEO DE BILBAO
QUAN VISITÀ BARCELONA. — (Ballell, f.)

L'ALZINA

Mon cor estima un arbre...
(Lo pi de Formentor)
COSTA.

Hi crexen en ma terra arbres de tota altura;
l'húmus del plà fecunde, l'arít llosàm del erm
tronchs ferrenys hi congrien, qu'en gleva ò penya dura
potents arrels encranquen, com urpes de puny ferm.

Su'l pedreguer de vora la vinya, els branchs del roure
al boer fent beguda regalen fresch abrich.
Entre les nobles rengles de platanes, a lloure
passeja, sots l'excelsa arcada, el burgès rich.

Dret el poll sobre'l marge, mentre que'l rech se'n corre,
sol, s'enrahona. El frexe, l'albe, el salze, el vern, l'om,
ab les canyes xerrayres fermant del riu la sorra,
menen un soroll qu'omple'l bosch de gom a gom.

De petit me'n recordo, clapava la Garriga
de frondositats grises l'oliu escocetad;
l'atmetller hi nevava. Vuy rara hi es l'amiga
ombra de la figuera. Tot s'ho ha'l lucre emportat.

Però'ns quedeu, fructifres arbrets, d'ufana poca,
escampillats per l'horta, ò de vella paret
a la solana. Oh dolsa cullita que'ns aboca
vostre fexuch brancatge, triantnos son floret!...

Vers les comes pugèmsem, llà d'allà de la plana!
Suros s'entortolliguen. L'autòcton lladoner
sa soca llisa enlayra, l'altivola y galana.
A un buf d'oreig fressegen bedoll, faig, castanyer.

Sempre amunt! Ja punteja la negrenca piràmide
del abet: ja s'axampla'l pi magestuós.
El matisat fullatge espandit apar clàmide
llampant demunt del muscle d'Ateniench fastuós.

Oh verdor de ma terra, tan com diversa bella,
ets recès atractivol. Prò l'impuls més coral
me tira cap un arbre que, la llenya novella
de sos rebrots de dura, s'hi osca la destrat.

Son fust de bonys y nusos may s'ascla ni se corca,
tè una escorsa resseca de pansit pergami,
es ragot; y la rama cenyint sa guerxa forca
fa una ombra estrajalaria sus l'apariat camí.

De les mans destructores del passant se defensa
ab sa retorta forma, pell ruda, punxons erts.
Mes, de quietut en busca, lluny de la malvolensa,
com recelós asceta, viu pels rostos deserts.

Solitaria fantasma sorgint dins les tenebres
de mitja-nit, astora. A sos peus, argelachs,
romanins, farigoles, rebolls de vells ginebres
li fan, pobres subgetes, senzilletes afalachs.

També li diu la lluyta. La tramontana alegre,
l'albé, el garbí, la vispa de Nort, el vent geliu
ni un branquilló li arranquen, el temporal més negre
el dexa tés. Tot passa. S'ha espolsat y se'n riu.

Y un día l'home llesta, oh alzina, ta més forta,
més sana y dreta branca, hi clava'l lluhent tall
del picassó. Cau prompte'l ram. L'hom se l'emporta.
L'alzina farà un mànech per l'eyna del treball.

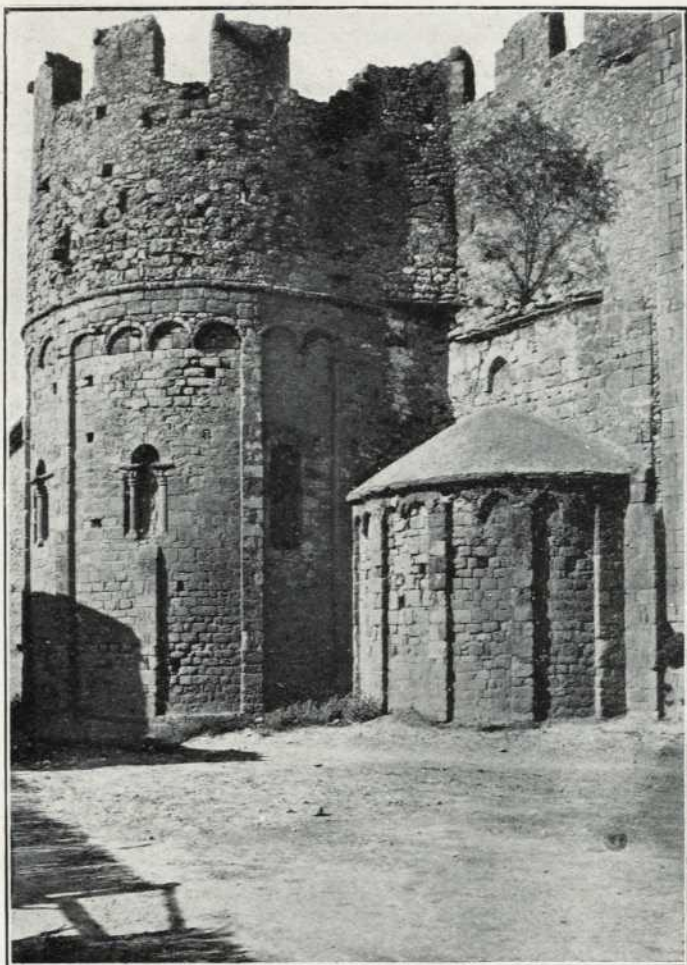
Bon arbre, a tu retira l'humil fill de la terra.
Al compartir les tasques, Deu li carregà'l lot
més pesat. A sa feyna, incansable, s'aferra,
menyspreuant de les viles l'inútil avalot.

Ab cor valent de mascle reb penes y alegria.
No'l sorprenen mal èxit d'esplets, gels, ni calors,
ni de fraus ò rebaxes els trets de pilleria.
¿Que no ho sab que se compra un goig ab cent dolors?

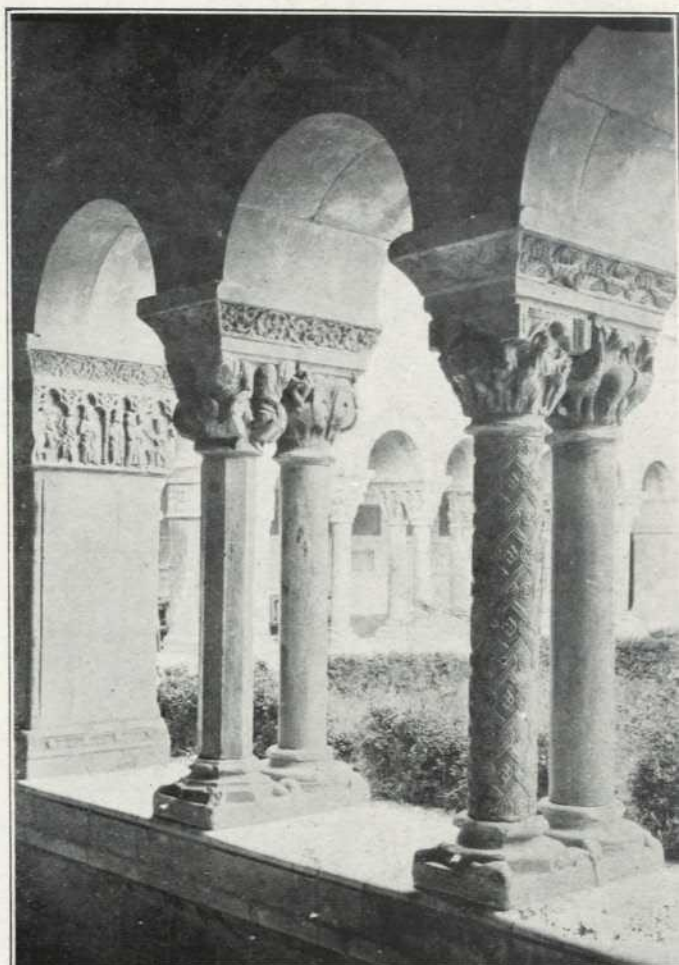
¿Què hi fa si poca paga de ses fatigues cobra?
¿Si son esforços, tal volta, es mal aprofitat?
¿Si riuen de sos modos y vestits? Sembla un pobre,
prou; més un pobre digne, clos en sa soletat.

Y el seny humà qui'l fonsa?— Tu, pagès. D'aquexa eyna,
que cap amunt y sempre cap endavant du l'hom,
n'ets, tu, el mànech d'alzina. Ja farà brava feyna
l'eyna axi emmanegada; ja caurà ben aplom.

PAU BERGA.

SANT MIQUEL DE FLUVIÀ. ABSIS. — (E. Llorens Ferrer, f.)

DETALL DEL CLAUSTRE DE LA CATEDRAL D'ELNA. — (E. Soler, f.)

CAPTA DELS PABORDES A PARDINES (VALL DE RIBES). — (G. Solà, f.)
(DE LA SECCIÓ DE FOTOGRAFIA DEL CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA)

SORTIDA D'ALUMNES DE LES ESCOLES MUNICIPALS DE BARCELONA A LA RIBERA DEL BESÒS DURANT LA TARDE DEL ÚLTIM DIUMENGE. — (Ballell, f.)

REVISTA

Del temps

De dos anys ensà — d'aquell estiu tan aturador que va obsessionar-nos ab el perill del còlera — sembla que les estacions hagin adquirit una amable suavitat. Ara mateix, trobant-nos en plè juliol, se pot dir qu'encara no hem sofert una calorada forta, com no sofrirèm en l'hivern que'ns ha abandonat de tot just, cap intensa fredorada. Veus aquí com Barcelona es en aquests dies estivals una vera delícia que faria innecessaria, per lo que toca a la temperatura, la deserció de tants y tants ciutadans com solen anar a fora en aquest temps y qu'aquest any no podràn trobar altre pretext a la marxa que la necessitat d'unes setmanes ò uns mesos de repòs ò de platxeria. Val a dir que son molts els que han adoptat la costum de no allunyar-se gayre, convensuts de que'ls voltants de Barcelona contenen tots aquells elements de benestar que puguin trobar-se en certs apartats reconcs, ab la ventatja de que uns cèntims de tramvia'l comuniquen en pochos minuts ab la ciutat: les seves conveniències.

Rès més lluny ni més aprop de Barcelona, per exemple, que la vall d'Horta, en la qual s'ha iniciat d'un temps a n'aquesta banda una veritable febre d'edificació per l'estiu, ab el ben entès de que algunes de les construccions que s'hi axequen — y es sensible que no's pugui afirmar de totes — posehexen un caràcter que no les fa desentonar del paisatge, qu'es realment hermós. ¿No podria haverhi una llei que protegís el paisatge contra'ls atentats al bon gust de que se'l fa obgecte? La seva necessitat se dexa sentir arreu, y qui dongui una passejada per la mateixa vall d'Horta y resseguexi des-

prés la serralada del Tibidabo fins a Vallvidrera, per devallar a Sarrià, trencar cap a la Bonanova y esplayarse per les vies pintoresques de Sant Gervasi, no podrà menys que donarnos la rahó, al veure tants y tan bells indrets enlletgits per edificis d'un gust barroher, barbre, abgecte.

Y pensar que, dintre'l terme mateix de Barcelona, tenim bells models clàssichs de habitacions de camp en els restes d'antigues masies, malhauradament espatllats en certs cassos pels retalls de construcció nova que hi han afegit mans *profanes*! El *modernisme*, ab la seva ornamentació a base de rúbriques complicades, ha fet un gran mal a la nostra arquitectura urbana y sub-urbana. Y fa horror pensar que la majoria dels disbarats que li debem, tenen llarchs anys de vida y alguns gayrebé eterna, per haver estat fets a base dels més resistents materials.

Per fortuna, sembla que ja entre'ls arquitectes, no son tan excepcionals com uns anys enrera'ls que donen probes de bon gust. Y es possible qu'aviat les torres minses y els xalets sense solta, fassin per contrast un tan pobre paper, que llurs propietaris se creguin en la necessitat moral de reconstruhirlos ò al menys subgectarlos a una severa reforma, si no volen participar ells del ridicol de les vivendes

D'espectacles

Els espectacles estiuènchs seguexen reduhits als cinematògrafs y a un parell de teatres: el Còmich, hont actua la companyia Bargés, y el de Novetats, hont, després de la temporada que hi ha fet la companyia de la Comedia, torna a haverhi l'Enrich Borràs. Al Eldorado hi hà cinematògraf; al Principal, també; al Tivoli, varietats y lluyta greco-romana; y axis per un estil. Per cert que l'altre dia, en un dels locals hont se donen varietats, una artista va caure d'un trapeci,

anant a parar entre'l públich y desgraciantse tota.

Afortunadament la desgracia no va ser tan grossa com podia ser, per haver topat en un indret no ocupat per cap espectador. Però la cosa no dexa de semblar un avís que cal tenir en compte per no permetre que s'habilitin per certes menes d'espectacles locals que no'reunexen les condicions per el cas.

L'acrobacia, al circh; el drama y la comedia, al teatre; les coupletistes y les varietats, als cafès-concerts; el cinematògraf, a les barraques de les fires: veus aquí un ideal que'ns convindria assolir y qu'acabaria ab la lamentable confusió qu'avuy en dia malmet el gust del públich y barreja deshonestament lo insubstancial y lo infecte.

De teatre català

Com diem en altre lloch, torna a actuar a Novetats la companyia d'*expressió castellana* que dirigeix l'Enrich Borràs, havent estrenat en la nit del debut el drama «Foch follet» del Iglesias, en traducció de don Frederich Urrecha.

La obra, en realitat, ha envellit una mica, com succeheix a totes les que son produhides obehint a una fuga passatgera. Per altra banda, fou una de les primeres del seu autor, y si com a promesa, quinze ò setze anys enrera, quan l'Iglesias comensava, era quelcom d'important, ara, que ja ha conseguit aquest el lloch visible qu'ocupa dintre'l nostre teatre, no produheix la impressió que'ns ne feya esperar el llunyà recort.

No obstant, la representació's segueix ab gust y interès, contribuhint en gran manera'l talent d'en Borràs qui, al últim acte, tingué moments de sobirana inspiració.

Per aquest dilluns s'anuncia *L'ànima morta*, d'en Guimerà, en traducció d'en Lluís Vía.

Cultura catalana

Cada dia resulta més encoratjador l'espectacle qu'ofereix la nostra terra en tot quant se refereix a manifestacions de cultura. Ja no es solzament la capital la que s'afanya per presentar-se entre'ls pobles de primera fila del món civilisat, sinó qu'aquest afany se troba també en poblacions d'ordre més inferior fins a arribar en poblets que podríem dirne de poca importància.

Un dia es Figueres que ns admira ab la organització de festes teatrals al ayre lliure atrayent al seu redós no sols los fills il·lustrats d'aquella comarca empordanesa, sinó als catalans de les terres de Fransa; y un altre dia son Reus y Tarragona les qu'organitzen exposicions de fotografia y d'art.

Ja no volem remembrar per rès los certaments y vetllades literaries, ni l'esplet de representacions teatrals qu'arreu de la nostra terra son manifestació viventa de que no es tan mort com suposen alguns lo teatre català, lo gloriós teatre català que quan se troba anorreat pels mercadejadors de ciutat se recull, com feu en altre temps la nostra benvolguda llengua catalana, entre els honrats menestrals de les ciutats y viles comarcanes, hont respira ayres més purs y més en harmonia ab lo seu esser.

De lo que volem fer esment avuy es d'aquestes entitats socials que van fundantse, entre les que sobressurten, que nosaltres sapiguem, institucions com la del Ateneu Social de Sant Feliu de Guíxols, fundat per Mossen Boada, y la Biblioteca Popular y Es. criptori Públich que sostenen la *Crònica Social* de Tarrassa, una de les institucions que ab més entusiasme y desinterès vetlla per la classe obrera, procurant fomentar la seva cultura y la dels vehins en general de aquella culta població.

Colonies escolars

Com cada estiu s'estan acabant los preparatius per la sortida de ciutat de les colonies escolars que, patrocinades per l'Ajuntament, la Societat d'Amichs del País y alguna altra agrupació, van a escampar alegria en alguns pobles de diferents indrets de Catalunya y a assimilar-se d'aquelles terres els bons ayres y els bons aliments, que son salut y vida per aquelles tendres criatures.

Hi hà que vèureles durant els dies que's passen en un d'aquexos pobles per comprendre que la organització y sosteniment de les tals colonies escolars son una de les pràctiques modernes més acertades per lo sanito-ses y culturals a l'hora.

Publicacions rebudes

VIATGES DE GULLIVERT, per Jonathan Swift. Primera part. — Biblioteca Popular de «L'Avenç». Número 131. Barcelona. Preu: 50 cèntims.

La celebritat més extesa de Jonathan Swift, la que podríem anomenar mundial, es la basada en el seu *Gullivert*, qual primer viatge integra'l volum que tenim a la vista demunt la taula, y que constituheix el número 131 de la importantíssima Biblioteca Popular de «L'Avenç», que ab tan bon acert venen publicant els nostres col·legues.

Es aquesta una obreta que sens reparos de cap mena podem recomanar als nostres llegidors que, sens dubte, passaran un bon rato llegint les seves cent y pico de planes d'una prosa amena y qu'atrau extraordinariament.

MANUAL DEL MODELISTA MECÁNICO, DEL CARPINTERO Y DEL EBANISTA, per Valentí Goffi. Versió de la segona edició italiana per G. de D. S. H. — Gustau Gili, editor. Barcelona.

Difficilment podria trobar-se un llibre que respongui més qu'aquest a les necessitats de la fusteria aplicada a la industria, fruyt de una llarga experiencia, y per lo tant destinada a constituir-se en el consultor obligat de quants se dediquen a la manipulació de les fustes.

Els seus capítols estan atapahits de consells y observacions sobre la manera d'assecar y conservar les fustes, de les eynes y màquines més útils, sa conservació, etc., etc.

Es, en resum, una obra que deuria trobar-se a tots els tallers de fusteria per lo molt que pot ajudar als seus operaris en general.

DISCURSOS llegits en la Real Academia de Bones Lletres de Barcelona en la recepció

pública de don Ramon D. Perés. — Barcelona, 1913.

El conegut y molt apreciat escriptor senyor Perés va desenrotllar en son discurs d'entrada a l'Academia de Bones Lletres de aquesta ciutat que tingué lloch el 16 de Febrer del any actual, el tema següent: *Verdader y la evolució poética catalana*.

No hi hà que dir l'interès que va fer nàixer entre'ls aficionats al estudi serió de les qüestions qu'afecten a les coses de Catalunya l'enunciat del tema, y per lo tant no es d'extranyar que tots esperessin ab afany lo que diria'l nou acadèmic.

No podem en aquestes notes fer un extracte del treball del senyor Perés; sols nos correspon recomanarlo als estudiosos, com axís mateix la resposta del nostre bon amic y estimat col·laborador de IL·L·STRACIÓ CATALANA, el senador y autor del *Oásis* don Frederich Rahola y Trèmols.

Agrahim de tot cor l'exemplar ab dedicatòria que se'ns ha enviat.

EL MARINER MANEL CRESPO DEL CREUER «MARQUÈS DE LA VICTORIA» A QUI SE LI HA CONCEDIT UN PREMI DE 500 PESSETES PEL SEU VALOR EN EL SALVAMENT DE NÀUFRERES, RODEJAT DELS QU'ASISTIREN A LES PROBES DE LA CANOA AUTOMÒVIL.

CANOA AUTOMÒVIL PER EL SALVAMENT DE NÀUFRERES, ESTRENADA FA POCHS DIES AB ASSISTENCIA DEL DUCH DE LA UNIÓ DE CUBA, PRESIDENT DE LA SOCIETAT DE SALVAMENT DE NÀUFRERES D'ESPANYA, COMANDANT DE MARINA Y ALTRES. — (Ballell, f.)

EL CERDO, per Rafel Salavera y Trias. Edició il·lustrada. Barcelona. — Llibreria de Francisco Puig. 1912.

Seguint la tasca empresa ja fa molts anys per l'editor d'aquesta obra, ò sia la publicació d'una Biblioteca de manuals d'Arts, oficis, indústries y agricultura ben presentats en la forma y en el fondo y accessibles a totes les persones y inteligències, avuy nos trobem ab el que s'ocupa de la cria remuneradora del porch, branca importantíssima de l'agricultura y bastant descuydada en el nostre país, puix si be hi hà algun tractat que pot dirse qu'es una copia dels estrangers, no resulta d'utilitat pràctica per que en nostra terra no poden seguirse'ls mateixos procediments que donen bon resultat en altres, molt diferents en aquesta qüestió del nostre.

Creyem, per lo tant, que l'obra del senyor Salavera està cridada a obrirse camí entre'ls qui trafiquegen ab el porch y les seves carns, y per tal motiu nos plau felicitarlo com també al seu editor.

L'obra, que consta d'unes 300 planes, se ven a cinch pessetes.

LA GUERRA DE LOS BALKANES, per J. Brissa. Casa editorial Maucci. Barcelona.

Aquesta edició, il·lustrada ab més de 150 gravats y un mapa plegable's ven al preu de

4 pessetes, y tanca en ses planes de superior paper tot lo més interessant per donar idea dels comensaments d'aquesta guerra balkànica; descriu els més emocionants episodis de la campanya, batalles, victories y derrotes, les barbaritats comeses per les turbes desesperades, etz., etz., fins arribar a la pau firmada a Londres el 30 del últim Abril.

Los gravats de l'obra completen l'interès de la matexa en tot lo que's refereix a fer conèixer personatges, les ciutats y paysatges.

El mapa que completa l'obra resulta sumament interessant y es obra del senyor Navarrete.

LA MARE TERRA, poesíes rosselloneses de Pau Berga. Perpinyà, Imprempta Catalana de J. Comet. 1913.

Es un consol per els bons catalans la florida d'escriptors fills de la Catalunya d'enllà del Pirineu que's desvetllen d'un modo definitiu y adopten per exteriorisar el seu sentir la parla mare que's manté viva, encara que no polida, al cor del poble, víctima de la influència centralista del Estat francès, tant ò més centralisador, si be que més rich, que l'Estat Espanyol.

Y com passa a tot arreu hont hi esclata un dexondiment de vida regional, els primers en manifestarse, en sentirse ferits son els poetes, com a sèrs més sensibles, més assi-

milables a tota manifestació delicada del sentiment.

En aquests cassos es sempre'l sentiment de patria'l desvetllador dels poetes, els que alhora ho son del seu poble. empapantlo ab ses cançons y recorts, ab ses rondalles y tradicions populars, ab ses il·lusions y ab ses esperances per un avenir ovirat regularment en somnis.

Ara es el poeta Pau Berga qui se'ns presenta ab un llibre de versos de cap a dues centes planes, en les que hi campeja la vida espiritual, l'ànima d'aquell poble germà nostre.

Dividit aquest llibre en tres parts que porten per capsalera *Intimes, Quadros y La terra*, constituïhexen cada una d'elles un bon aplech de composicions que, al propi temps que posen de manifest la *savoir faire* del autor, son patent demostració del seu esperit delicat, els seus sentiments y el seu amor a la terra-mare, a n'aquest terror de Catalunya mitx de Fransa y mitx d'Espanya que, presidit per l'alt Pirineu, serà sempre pels sigles dels sigles la patria dels catalans, hagin nascut ensà ò enllà de la esplèndida serrallada pirinenca.

Agrahim de tot cor l'envió del volum que tenim en aquesta redacció, y felicitem al inspirat poeta autor de tan hermós y simpàtic llibre.

LECTURA POPULAR

BIBLIOTECA D'AUTORS CATALANS

Cada dijous 10 cèntims

QUADERNS PUBLICATS

- I. Maragall. *Poesies*. — II. Guimerà. *La festa del blat*. — III. Oller. *La bofetada*.
- IV. Oliver. *Poesies*. — V. Vilanova. *Colometa la gitana*. — VI. Casellas. *Dels sots ferèstechs*.
- VII. Collell. *Poesies*. — VIII. Balaguer. *Tragedies*. — IX. Roger. *Viatges d'amor*.
- X. Apeles Mestres. *Poesies*. — XI. Eduart Aulés. *Vots son trumfos*.
- XII. Joan Pons y Massaveu. *Si son servits...*

El pròxim dijous: Quadern XIII. Teodor Llorente. *Llibret de versos*.

PIANOLES y PIANOS-PIANOLES
de la **AEOLIAN C°** de Nova York
STEINWAY & SONS de Nova York-Hamburg
Unichs agents y dipositaris pera CATALUNYA.

Chassaigne Frères
Passeig de Gracia, 38. - Teléfono 2363

A. Ehrmann.

No es un remey
es un verdader tálismá
el **PETRÓLEO GAL**

IMPOTENCIA

DE AMBOS SEXES
Radicalment curada a tota edat per les
PILDORAS OURANIA
Nou descobriment - Immens èxit
Tractament energic y sens perill
Curació garantida ab un sol frasc.
Envio discret. Preu del frasc 10 franchs.
Frasc ab instruccions per correu, ptes 12
En Barcelona: VIUDA de SALVADOR
ALSINA, - 4, Passatge del Crèdit.
LABORATOIRE NORDERN
— 31, passage du Havre, 31, PARIS —

MARAGALL

Y LA SEVA OBRA
DE PUBLICISTA

PER

MIQUEL S. OLIVER

Preu 2 rals

SE VEN A TOT ARREU

El país del pler

Poemet en cinch cants de
Joaquim Ruyra y Oms

SEGONA EDICIÓ

Pulcrement impresa ab tipus
gòtics moderns, sobre paper
verjurat, y enquadrat ab filets
vermells. Preu: 3 PESSETES

Another
Mellin's Food
Baby

See on each tin a large sample bottle of Mellin's Food and a helpful book - keep one FREE. Mellin's Food, Ltd., Dublin, S. E.

L'aliment de MELLIN'S es el
millor reconstituent per
criatures y p-rsones delicades.

HORACIANES
POESIES DE
Miquel Costa y Llobera
3.ª edició
Dues pessetes

VIDA TRIOMFANT
NOVELA PER
MIQUEL ROGER Y CROSA
Dues pessetes

OVO-LÉCITHINE BILLON

GRAGEAS Y GRANULATS
TÓNICH, NERVIÓS RECONSTITUYENT
CONTRA:

**NEURASTENIA
ANEMIA CEREBRAL
CANSAMENT
CONVALECENCIES**

Depositaris: **A. RIERA E HIJOS**
Carrer Nàpols, 166. — BARCELONA
y en totes les bones Farmacies de Espanua

LUSTRACIO CATALANA - FEMINAL - Mallorca, 287. Barcelona - Suscripció: Un any 30 pessetes - Extranjer: 35 franchs.

Reservats tots los drets de propietat artistica y literaria

Paper de Fills d'A. Fàbregas

Establiment gràfic Thomas-Barcelona